

 <p>AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore</p>	<p>AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE</p>	<p>Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.</p>
--	---------------------------------------	--

PRAVILA AKREDITACIJE

	Ime i prezime	Funkcija	Datum	Potpis
Preispitao	Tanja Radović	Rukovodilac Službe za akreditaciju/PRK	10.08.2020.	
Odobrio	Milivoje Pavićević	Direktor	14.09.2020.	

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 2/25

1. Predmet i područje

Pravila akreditacije (u daljem tekstu: Pravila) su pravila Akreditacionog tijela Crne Gore (u daljem tekstu: ATCG) kojima se bliže uređuje:

- postupak akreditacije,
- zahtjevi koje mora da ispuni tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti,
- prava i obaveze učesnika u postupku dobijanja i održavanja akreditacije.

Pravila su namjenjena zaposlenima u ATCG, članovima organa i tijela ATCG, ocjenjivačima ATCG i tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti.

2. SKRAĆENICE I DEFINICIJE

2.1 Skraćenice

- **ATCG** – Akreditaciono tijelo Crne Gore;
- **TOU** - Tijelo za ocjenu usaglašenosti;
- **LAT**- lokalno Akreditaciono tijelo
- **EA** – *European cooperation for Accreditation* (Evropska kooperacija za akreditaciju);
- **IAF** – *International Accreditation Forum* (Međunarodni forum za akreditaciju);
- **ILAC** – *International Laboratory Accreditation Cooperation* (Međunarodna saradnja na akreditaciji laboratorija).

2.2 Definicije

akreditacija

atestiranje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti koje obavlja treća strana kojim se zvanično potvrđuje njegova kompetentnost da obavlja određene zadatke ocjenjivanja usaglašenosti.

akreditaciono tijelo

nadležno tijelo koje obavlja akreditaciju

NAPOMENA: Nadležnost akreditacionog tijela se u po pravilu dobija od Vlade

logotip akreditacionog tijela

logotip koji akreditaciono tijelo koristi za svoju identifikaciju

sertifikat o akreditaciji

Zvanični dokument ili komplet dokumenata u kojima je navedeno da je akreditacija dodijeljena za definisani obim

tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti (TOU)

tijelo koje obavlja aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti i koje može biti predmet akreditacije

Napomena: Kad god se u ovom tekstu koristi riječ "TOU", ona se odnosi i na "podnosioca zahtjeva" i na "akreditovana TOU", ukoliko nije drugačije navedeno.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 3/25

znak akreditacije

Znak za čije korišćenje akreditaciono tijelo obavezuje akreditovano TOU da označe svoj status akreditacije.

kombinovani znakovi

Znakovi ILAC i ILAC multilateralnih sporazuma u kombinaciji sa znakom akreditacije predstavljaju kombinovane znakove za koje nacionalno akreditaciono tijelo daje pravo akreditovanim tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti da ih koriste.

isprava o usaglašenosti

Isprava o usaglašenosti: Izvješaj o ispitivanju, uvjerenje o etaloniranju, sertifikat, izvještaj ili sertifikat o kontrolisanju, izvještaj o verifikaciji i validaciji, izvještaj o ispitivanju osposobljenosti, koji izdaje akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti za aktivnosti iz dodjeljenog obima akreditacije

žalba

zahtjev tijela za ocjenjivanje usaglašenosti za razmatranjem bilo koje nepovoljne odluke o akreditaciji koja se odnosi na željeni status akreditacije

prigovor

izraz nezadovoljstva, osim žalbe, upućen akreditacionom tijelu od strane bilo koje osobe ili organizacije u vezi sa aktivnostima tog akreditacionog tijela ili akreditovanog TOU, na koji se očekuje odgovor.

ocjenjivanje

proces koji akreditaciono tijelo preduzima da ocijeni kompetentnost TOU, na bazi određenog(ih) standarda i/ili drugih normativnih dokumenata, za definisani obim akreditacije

NAPOMENA Ocjenjivanje kompetentnosti TOU obuhvata utvrđivanje kompetentnosti za poslove koje obavlja TOU u cjelini, uključujući kompetentnost osoblja, validnost metodologije za ocjenjivanje usaglašenosti i validnost rezultata ocjenjivanja usaglašenosti

obim akreditacije

specificirane aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti za koje se akreditacija traži ili se dodjeljuje. Obim akreditacije može biti fiksni i fleksibilni. Fleksibilni obim akreditacije je obim akreditacije izražen na način koji omogućava tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti da izmjeni metodu i druge parametre koji spadaju u oblast kompetencije tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, kako je potvrđeno od strane akreditacionog tijela

proširenje obima akreditacije

Dodavanje aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti u obim akreditacije

Povlačenje akreditacije

Uklanjanje akreditacije za cjelokupni obim

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 4/25

Smanjenje obima akreditacije

Ukidanje dijela obima akreditacije

suspenzija akreditacije

proces privremenog poništenja akreditacije, u potpunosti ili za dio obima akreditacije.

Program ocjenjivanja

Niz ocjenjivanja konzistentan sa specifičnom šemom akreditacije koje akreditaciono tijelo sprovodi nad određenim tijelom za ocjenjivanje usaglašenosti tokom ciklusa akreditacije

zainteresovane strane

Strane koje su neposredno ili posredno zainteresovane za akreditaciju.

Napomena: Neposredan interes se odnosi na tijela koje se akredituju, a posredan interes na tijela i druge organizacije koje koriste ili se oslanjaju na akreditovane usluge ocjenjivanja usaglašenosti.

3. VEZA SA DRUGIM DOKUMENTIMA

U Pravilima se primjenjuju definicije date u sljedećim dokumentima:

- Uredba o zahtjevima za akreditaciju i tržišni nadzor (765/2008/EZ)
- MEST EN ISO 9000:2015 - Sistem menadžmenta kvalitetom - Osnove i rečnik
- MEST EN ISO/IEC 17011:2018 - Ocjenjivanje usaglašenosti - Opšti zahtjevi za akreditaciona tijela koja akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti
- MEST EN ISO/IEC 17000:2007 - Ocjenjivanje usaglašenosti - Rječnik i opšta načela.

4. OPIS RADA

Vlada Crne Gore je osnovala Akreditaciono tijelo Crne Gore (ATCG) kao nacionalno akreditaciono tijelo koje obavlja poslove akreditacije tijela za ocjenjivanje usaglašenosti vodeći se principima nezavisnosti, nepristrasnosti i objektivnosti. Odgovornosti i zadaci ATCG su jasno razdvojeni od odgovornosti i zadataka drugih nacionalnih organa. ATCG je neprofitna organizacija i radi izbjegavanja sukoba interesa nema vlasnička prava ili druge finansijske ili upravljačke interese u tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti. Opšta akta koja regulišu poslovanje ATCG-a, godišnji program rada, godišnji izvještaj o radu, Registar akreditovanih tijela sa obimima akreditacija i druge relevantne informacije dostupne su javnosti. ATCG svoju djelatnost obavlja u skladu sa Zakonom o akreditaciji („Sl. list CG“, br. 54/09 i 43/2015), Odlukom o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore („Sl. list CG“, br. 21/07), Statutom Akreditacionog tijela Crne Gore, kao i internim pravilima akreditacije i procedurama ATCG. Takođe, ATCG svoju djelatnost obavlja poštujući zahtjeve standarda *MEST EN ISO/IEC 17011 – Ocjenjivanje usaglašenosti – Opšti zahtjevi za akreditaciona tijela koja akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti* i poštujući pravila evropskih i međunarodnih organizacija iz oblasti akreditacije (EA, ILAC i IAF).

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akreditaciji („Sl. list CG“, br. 43/2015) ostvarena je potpuna usklađenost nacionalnog zakonodavnog okvira s odredbama Regulative 765/2008/EZ koje se odnose na oblast akreditacije.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 5/25

ATCG ima logotip koji koristi za sopstvenu identifikaciju i koji je intelektualna svojina ATCG.

ATCG nakon dodjele akreditacije akreditovanom tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti daje znak akreditacije koji ono koristi da označi status akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. Obaveza tijela za ocjenjivanje usaglašenosti je da ovaj znak koristi u skladu sa Pravilima za korišćenje znaka akreditacije, pozivanje na akreditaciju i pozivanje na status ATCG kao potpisnika EA MLA, ILAC MRA i IAF MLA sporazuma.

Sistem menadžmenta ATCG zasniva se na zahtjevima standarda MEST EN ISO/IEC 17011, zahtjevima Uredbe (EZ) br. 765/2008, odnosno Zakonu o akreditaciji, i odgovarajućim obavezujućim EA/IAF/ILAC dokumentima.

ATCG ima na raspolaganju dovoljan broj kompetentnog osoblja za pravilno obavljanje poslova iz svoje nadležnosti. Ljudske resurse ATCG-a čine: stalno zaposleno osoblje i eksterno angažovani ocjenjivači i tehnički eksperti, kao i angažovani eksperti za postupak odlučivanja o akreditaciji. Dužnosti, odgovornosti i ovlašćenja cjelokupnog osoblja ATCGa utvrđeni su internim dokumentima.

Sredstva za rad ATCG-a obezbeđuju se: iz budžeta Crne Gore i iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Pod naplatom troškova akreditacije smatraju se prihodi koji se ostvaruju pružanjem usluga, u skladu sa Odlukom o visini troškova akreditacije.

Iznos sredstava za rad ATCG koja se obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore potražuju se godišnjim programom rada ATCG.

Sredstvima iz drugih izvora smatraju se drugi prihodi ostvareni u skladu sa zakonom. ATCG ne smije primati poklone (donacije) od korisnika usluga.

Sredstva za članarine ATCG u međunarodnim i evropskim organizacijama za akreditaciju, koja se utvrđuju godišnjim programom rada ATCG obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore.

ATCG je novembra 2008. godine postao pridruženi član Evropske organizacije za akreditaciju (EA), a od 24. novembra 2011. godine i njen punopravni član.

ATCG je u aprilu 2009. godine postao pridruženi član Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija ILAC.

ATCG ima sklopljene sporazume o bilateralnoj saradnji u oblasti akreditacije sa akreditacionim tijelima susjednih zemalja i zemalja sa kojima postoji obostrani interes za bilateralnu saradnju akreditacionih tijela.

4.1 AKREDITACIJA TIJELA ZA OCJENJIVANJE USAGLAŠENOSTI

4.1.1 Uvod

Akreditacija je dobrovoljna i otvorena za svako TOU, bilo da se nalazi u privatnom, državnom ili drugom vlasništvu, ukoliko ispuni i stalno ispunjava utvrđene zahtjeve i prihvati sve obaveze,

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 6/25

dužnosti i prava obuhvaćena ovim dokumentom i potpisanim Ugovorom o akreditaciji tijela za ocjenu usaglašenosti.

Osoblje ATCG, kao i sve osobe uključene u rad tijela i organa ATCG obavezni su da sve informacije do kojih dođu tokom aktivnosti tretiraju povjerljivim.

Detalji o ocjenjivanju i o rezultatima nalaza smiju se, osim u slučajevima definisanim odgovarajućim zakonom, proslijediti trećim stranama isključivo uz pisano odobrenje strane na koju se odnose. Osobe uključene u proces akreditacije prihvatanje navedene obaveze potvrđuju svojim potpisom na odgovarajućem dokumentu.

Putem web stranice ATCG stavlja na raspolaganje ažurne informacije relevantne za rad ATCG-a, uključujući i spisak tijela za ocjenu usaglašenosti koja posjeduju njegovu akreditaciju.

4.1.2 Zahtjevi/kriterijumi akreditacije

Kriterijumi za sticanje i održavanje akreditacije su utvrđeni u:

- Zakonu o akreditaciji;
- crnogorskim standardima kojima su preuzeti međunarodni, odnosno evropski harmonizovani standardi, koji sadrže opšte kriterijume, odnosno zahtjeve koje treba da ispune tijela za ocjenjivanje usaglašenosti za pojedine šeme akreditacija;
- dokumentima sa obaveznom primjenom kao što su smjernice za primjenu evropskih i međunarodnih standarda i uputstava iz oblasti akreditacije i ocjenjivanja usaglašenosti koje su izdale EA, IAF i ILAC;
- pravilima akreditacije.

Lista dokumenata koji sadrže zahtjeve koje treba da ispuni podnosilac zahtjeva za akreditaciju i akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je raspoloživa na zahtjev i na internet portalu ATCG, www.akreditacija.me.

Ukoliko se izmjene kriterijumi za akreditaciju, ATCG o tome obavještava tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, kao i o prelaznom periodu u kojem su dužna da se usaglase sa izmjenjenim kriterijumima .

ATCG sprovodi postupak akreditacije i ostale aktivnosti u ciklusu akreditacije u svemu, prema zahtjevima dokumenata, kako je navedeno u tački 4.1.1 ovih Pravila.

U skladu sa svojom nadležnošću, ATCG se u postupku akreditacije pridržava i dokumenata i smjernica za primjenu evropskih i međunarodnih standarda i uputstava iz oblasti akreditacije i ocjenjivanja usaglašenosti koje su izdale EA, IAF i ILAC.

Ukoliko se zatraži tumačenje pojedinih zahtjeva iz referentnih dokumenata za akreditaciju za koje ne postoje uputstva za primjenu, ATCG će dati odgovarajuće tumačenje angažovanjem stručnih tijela, u saradnji sa zainteresovanim stranama.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 7/25

4.1.3 Povjerljivost

ATCG je utvrdio dokumenta i podatke koji se smatraju povjerljivim, način čuvanja povjerljivosti, kao i postupak u slučaju povrede pravila o povjerljivosti. Zaposleni u ATCG, lica iz organa i stručnih tijela ATCG, kao i lica koja su ugovorno angažovana da obavljaju određene poslove u ime ATCG-a, obavezni su da osiguraju poverljivost podataka i informacija do kojih dolaze pri obavljanju poslova za ATCG. U slučajevima kada postoji zakonska obaveza da se takvi podaci objave, ATCG će o tome obavjestiti u pisanoj formi zainteresovane strane.

4.1.4 Postupak akreditacije

U skladu sa nediskriminatorskom politikom koju vodi ATCG, prihvaćće se i razmotriti svi zahtjevi za akreditaciju koje podnesu tijela za ocjenjivanje usaglašenosti zainteresovana za akreditaciju, ukoliko je to u djelokrugu rada, odnosno u okviru oblasti aktivnosti ATCG. Informacija o oblastima aktivnosti za koje je ATCG kompetentno nalazi se u PQ.00.01 Katalogu usluga koji je transparentan na web stranici www.akreditacija.me

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti može u bilo kom trenutku odustati od postupka akreditacije.

4.1.5 Obim akreditacije

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti podnosi zahtjev za akreditaciju za obim akreditacije za koji smatra da je kompetentno. Ovaj obim akreditacije se usaglašava u početnoj fazi postupka akreditacije i konačno potvrđuje u postupku odlučivanja o akreditaciji.

Smjernice za iskazivanje obima akreditacije za različite vrste tijela za ocjenjivanje usaglašenosti su dostupna na internet portalu ATCG, kao i na zahtjev.

4.1.6 Jezik postupka akreditacije

ATCG sprovodi postupak akreditacije na crnogorskom jeziku. U slučajevima prekogranične akreditacije odnosno angažovanja stranog ocjenjivača u timu za ocjenjivanje, ocjenjivanje ili dio ocjenjivanja se sprovodi na engleskom jeziku, odnosno drugom dogovorenom jeziku, uz angažovanje prevodioca, ako je potrebno.

4.1.7 Troškovi akreditacije

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti plaća odgovarajuće troškove akreditacije u skladu sa potpisanim ugovorom kojim se regulišu međusobna prava i obaveze, kao i Odlukom o visini troškova akreditacije i koja je dostupna i na internet portalu ATCG.

4.1.8 Prenos akreditacije

U slučaju promjena statusa ili vlasnika akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti ATCG će prenijeti akreditaciju pravnom sledbeniku tijela za ocjenjivanje usaglašenosti pod uslovom da je:

- prihvatio politiku i postupke sistema kvaliteta tijela za ocjenjivanje usaglašenosti;
- zadržao ključno osoblje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti;
- zadržao metode i postupke ocjenjivanja usaglašenosti koje je koristilo tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti;

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 8/25

- zadržao opremu i uređaje i relevantni prostor tijela za ocjenjivanje usaglašenosti u mjeri koliko je to značajno za rezultate ocjenjivanja usaglašenosti.

Ukoliko se zahtjeva prenos akreditacije, akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti mora dostaviti ATCG formalni pisani zahtjev.

Zahtjev mora uključiti sljedeće:

- opis razloga zbog kojih se traži prenos akreditacije;
- jasan i precizan opis novog pravnog statusa, gdje je relevantno;
- opis mogućih promjena u sistemu menadžmenta;
- izjavu novog vlasnika/menadžmenta da će ispunjavati kriterijume za akreditaciju;
- planirane aktivnosti sa vremenskom odrednicom za ažuriranje internih dokumenta–u skladu sa nastalim promjenama-(npr.promjenom naziva);
- informacije u vezi ažuriranja neophodnih ugovora sa zaposlenima, ugovora sa podugovaračima itd. gdje je relevantno.

Prenos akreditacije je moguć i unutar istog pravnog lica npr. u slučaju spajanja dva ili više akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. U ovom slučaju, period važenja akreditacije je najkraći period trajanja akreditacije tijela koja se spajaju.

U zavisnosti od nastalih promjena, ATCG će odlučiti da li će donijeti odluku o prenosu akreditacije na osnovu dostavljenih dokumenata odnosno dodatnih informacija, ili realizacije ocjenjivanja na lokaciji tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

4.1.9 Akreditacija za potrebe imenovanja/ovlašćivanja tijela za ocjenjivanje usaglašenosti

ATCG kao budući potpisnik EA MLA, poštuje EA politiku vezanu za akreditaciju u svrhu notifikacije, a koja je sadržana u Document on Accreditation for Notification Purposes (EA-2/17 M).

Dok se u Crnoj Gori ne steknu uslovi za prijavljivanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, ATCG koristi zahtjeve iz navedenog dokumenta, kada akredituje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti koja će tražiti, na osnovu akreditacije kod ATCG imenovanje za obavljanje poslova ocjenjivanja usaglašenosti u skladu sa propisima Crne Gore, kojima su preuzeti propisi harmonizovanog zakonodavstva Evropske unije (ranije direktive novog pristupa).

Radi ostvarenja navedenog cilja, ATCG će na osnovu Document on Accreditation for Notification Purposes (EA-2/17 M), a u saradnji sa nadležnim ministarstvom za imenovanje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti za koje tijela za ocjenjivanje usaglašenosti traži akreditaciju sprovoditi na osnovu identifikovanih standarda koji su pogodni da se koriste za akreditaciju.

Način ovlašćivanja/imenovanja tijela za ocjenu usaglašenosti je utvrđen posebnim nacionalnim propisima za pojedinačne oblasti ocjenjivanja usaglašenosti.

4.2 POČETNA AKREDITACIJA

4.2.1 Informisanje o akreditaciji

Na internet portalu ATCG se nalaze informacije o pravilima akreditacije, postupku akreditacije, troškovima akreditacije, neophodnoj dokumentaciji za otpočinjanje postupka akreditacije i obrazac Zahtjeva za akreditaciju.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 9/25

Na pisani zahtjev tijela za ocjenjivanje usaglašenosti ATCG obezbjeđuje neophodnu dokumentaciju za otpočinjanje postupka akreditacije i obrazac Zahtjeva za akreditaciju.

4.2.2 Zahtjev za akreditaciju

Postupak akreditacije inicira se dostavljanjem Zahtjeva za akreditaciju koji podnosi TOU u pisanoj formi. Zahtjev za akreditaciju sadrži :

- a) opšte karakteristike TOU, uključujući podatke o organizaciji kojoj pripada, ime, adresu, pravni status i ljudske i tehničke resurse;
- b) opšte informacije koje se odnose na TOU, kao što su njegove aktivnosti, njegov odnos unutar većeg pravnog lica, ukoliko postoji, i adrese svih njegovih fizičkih lokacija koje obim akreditacije treba da obuhvati;
- c) jasno definisan traženi obim akreditacije;
- d) saglasnost da će ispunjavati zahtjeve za akreditaciju i druge obaveze TOU.

Uz popunjeni Zahtjev za akreditaciju TOU dostavlja i odgovarajuća potrebna dokumenta/informacije kao što su: osnivačka akta, kopiju Poslovnika o kvalitetu, ako postoji, i druga dokumenta sistema kvaliteta (pravila, procedure, zapisi). Za svaku šemu akreditacije dokumenta/informacije koje se dostavljaju jasno su specificirane u Zahtjevu za akreditaciju.

4.2.3 Preispitivanje zahtjeva

Zahtjev za akreditaciju sa pratećom dokumentacijom se evidentira u ATCG na propisan način. Kompletnost svakog podnijetog zahtjeva za akreditaciju i prateće dokumentacije se preispituje i, u slučaju nekompletnosti zahtjeva, ATCG će tražiti od tijela za ocjenjivanje usaglašenosti da dopuni zahtjev. Dopuna zahtjeva za akreditaciju se može tražiti samo jednom. Ukoliko tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ne dostavi kompletan zahtjev, što uključuje i sva dokumenta tražena istim, ATCG neće prihvatiti zahtjev a tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti u tom slučaju ima pravo prigovora.

Postupkom preispitivanja zahtjeva za akreditaciju utvrđuje se sposobnost ATCG da obavi ocjenjivanje, u smislu sopstvene politike i procedura, kompetentnosti i dostupnosti odgovarajućeg osoblja za aktivnosti ocjenjivanja i donošenja odluke. Takođe, preispitivanje obuhvata i utvrđivanje sposobnosti ATCG da blagovremeno obavi početno ocjenjivanje i donese odgovarajuću odluku o akreditaciji. Ukoliko na osnovu preispitivanja ATCG ne može prihvatiti zahtjev za akreditaciju (npr. prijavljeni obim akreditacije nije u djelokrugu rada ATCG ili iz bilo kog drugog opravdanog razloga), tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti će o tome pisanim putem biti obavješteno, uz adekvatno objašnjenje razloga neprihvatanja zahtjeva. Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo prigovora ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o neprihvatanju prijave.

Ukoliko postoji dokaz o obmanama, namjernom davanju neistinitih informacija ili prikrivanju informacija od strane podnosioca zahtjeva za akreditaciju, prilikom podnošenja i razmatranja zahtjeva ili u bilo kom drugom trenutku u postupku početne akreditacije, ATCG neće prihvatiti zahtjev ili će donijeti odluku o nezapočinjanju postupka akreditacije, a tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo prigovora ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 10/25

4.2.4 Ugovaranje

Nakon prihvatanja Zahtjeva za akreditaciju ATCG dostavlja podnosiocu Zahtjeva za akreditaciju tipski Ugovor u okviru koga su navedene prava i obaveze ugovornih strana u postupku akreditacije. U slučaju da ovlašćeni predstavnik podnosioca Zahtjeva ne potpiše Ugovor o roku od 15 dana ATCG će donijeti odluku o nezapočinjanju postupka akreditacije. Podnosilac Zahtjeva za akreditaciju ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljan odlukom ATCG. Početkom postupka akreditacije smatra se datum potpisivanja Ugovora.

4.3 PRIPREMA ZA OCJENJIVANJE

4.3.1 Imenovanje tima za ocjenjivanje

Tim za ocjenjivanje čine vodeći ocjenjivač i odgovarajući broj ocjenjivača/tehničkih ocjenjivača i/ili tehničkih eksperata za svaku oblast ocjenjivanja usaglašenosti, na način da po sastavu (broju članova tima i strukturi) odgovara obimu i raznovrsnosti poslova ocjenjivanja usaglašenosti za koje se traži akreditacija.

ATCG blagovremeno obavještava tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti o imenima članova tima za ocjenjivanje i organizaciji u kojoj su oni zaposleni, kako bi se omogućilo da tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti uputi primjedbe na imenovanje određenog člana tima. U slučaju postojanja pisane primjedbe na pojedine članove, ista se razmatra i ukoliko se procjeni da je primjedba opravdana (potvrđen konflikt interesa, prethodna negativna „istorija“ sa članom tima, itd) imenuje se novi tim za ocjenjivanje/voda tima/član tima. U slučaju da tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti, nije saglasno ni sa izmenjenim timom za ocjenjivanje, ATCG donosi odluku o prekidu postupka akreditacije. Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o prekidu postupka akreditacije.

4.4 OCJENJIVANJE

Postupak ocjenjivanja sprovodi imenovani tim za ocjenjivanje i obuhvata pregled dokumentacije i ocjenjivanje na lokaciji tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

4.4.1 Pregled dokumentacije

Tim za ocjenjivanje preispituje sve relevantne dokumentovane informacije koje je dostavilo TOU da bi se vrednovala usklađenost njegovog sistema sa relevantnim standardom (standardima) i drugim kriterijumima za akreditaciju.

ATCG, na osnovu preispitivanja dokumentovanih informacija, može da odluči da ne nastavi sa daljim ocjenjivanjem. U takvim slučajevima, uz obrazloženje TOU se obavještava pisanim putem. ATCG pritom TOU daje rok od mjesec dana da otkloni uočene neusaglašenosti i-ili nedostatke. Ukoliko TOU blagovremeno ne dostavi dokaze o otklonjenim neusaglašenostima ili nedostacima, ATCG traži pisano izjašnjenje o namjerama za nastavak postupka akreditacije. Ukoliko se TOU u roku od 10 radnih dana ne izjasni o nastavku postuka smatra se da je odustalo od postupka akreditacije i ATCG donosi Odluku o prekidu postupka akreditacije. Takođe, neomogućavanje realizacije ocjenjivanja na lokaciji može da dovede do prekida procesa akreditacije i s tim u vezi odgovarajuće odluke. TOU ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o prekidu postupka akreditacije.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 11/25

4.4.2 Predocjenjivačka posjeta

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti, može da se izjasni da želi realizaciju predocjenjivačke posjete tokom koje treba da se ocjeni njegova spremnost za ocjenjivanje i za koju snosi propisane troškove. Tokom predocjenjivačke posjete se izvorno upoznaje organizaciona struktura, lokacije i resursi kojima raspolaže tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti za traženi obim akreditacije; procjenjuje njegova opšta pripremljenost za nastavak postupka akreditacije; upoznaje nivo dokumentovanosti sistema menadžmenta u odnosu na zahtjeve referentnih dokumenata za akreditaciju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti; procjenjuje trajanje, obim i neophodni resursi za ocjenjivanje.

O realizovanoj predocjenjivačkoj posjeti se izrađuje zapisnik o posjeti koji se dostavlja tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti.

Ukoliko se na osnovu rezultata predocjenjivačke posjete utvrdi da proces akreditacije ne može biti nastavljen, donosi se odluka o prekidu procesa akreditacije. Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o prekidu postupka akreditacije.

4.4.3 Ocjenjivanje na lokaciji

Za svako ocjenjivanje izrađuje se plan ocjenjivanja i usaglašava termin za sprovođenje ocjenjivanja na lokaciji sa tijelom za ocjenjivanje usaglašenosti. Kod početnog ocjenjivanja moraju se ocjeniti sve lokacije na kojima se obavlja jedna ili više sljedećih aktivnosti, a koje obim akreditacije obuhvata: formulisanje politike, razvijanje procesa i/ili procedura, preispitivanje ugovora, planiranje ocjenjivanja usaglašenosti, sprovođenje poslova ocjenjivanja usaglašenosti, preispitivanje i odobravanje rezultata ocjenjivanja usaglašenosti i odlučivanje o tim rezultatima.

Kada osvjedočenje u planirane i dogovorene poslove ocjenjivanja usaglašenosti nije moguće sprovesti tokom ocjenjivanja na lokaciji, ono se planira posebno - prije ili posle ocjenjivanja na lokaciji. Izbor reprezentativnih uzoraka poslova ocjenjivanja usaglašenosti, koji će biti predmet osvjedočenja se obavlja uz poštovanje kriterijuma za osvjedočenje koji podrazumjevaju određivanje lokacija na kojima će se obaviti ocjenjivanje, broj dana ocjenjivanja i izbor reprezentativnog uzorka poslova ocjenjivanja usaglašenosti iz traženog obima akreditacije.

Ocjenjivanje na lokaciji sprovodi se u skladu sa procedurom ATCG za ocjenjivanje tijela (PR01) za ocjenjivanje usaglašenosti i sastoji se od uvodnog sastanka, ocjenjivanja i završnog sastanka.

Na uvodnom sastanku predstavnicima tjela za ocjenjivanje usaglašenosti se saopštavaju sve relevantne informacije u vezi postupka ocjenjivanja i daljeg toka postupka akreditacije, uključujući i obaveze u vezi čuvanja povjerljivosti. Na uvodnom sastanku se, između ostalog potvrđuje plan i obim ocjenjivanja.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti mora tokom ocjenjivanja omogućiti timu za ocjenjivanje ATCG uvid u sva relevantna dokumenta, pristup u sve prostorije koje su u vezi sa poslovima ocjenjivanja usaglašenosti za koji se traži akreditacija, kao i razgovor sa osobljem koje je uključeno u poslove obuhvaćene ocjenjivanjem.

Na završnom sastanku, tim za ocjenjivanje obavještava predstavnike tijela za ocjenjivanje usaglašenosti o nalazima ocjenjivanja, uključujući i utvrđene neusaglašenosti i/ili

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 12/25

komentare/primjedbe, ukoliko ih je bilo, postupku u vezi rješavanja utvrđenih neusaglašenosti, komentara/primjedbi, kao i o preporuci tima za ocjenjivanje u vezi odluke o akreditaciji.

Tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti se mora omogućiti da postavi pitanja, odnosno zatraži razjašnjenja u vezi nalaza tima za ocjenjivanje. Utvrđene neusaglašenosti se specificiraju u Izvještajima o neusaglašenosti. Ukoliko ne dođe do razumjevanja, odnosno ne postigne se saglasnost u vezi sa konstatovanim neusaglašenostima i/ili komentarima vođa tima to navodi u Zapisniku koji sačinjava na licu mjesta i isti daje na potpis predstavnicima TOU. Predstavnici tijela za ocjenjivanje usaglašenosti se izjašnjavaju o nalazima ocjenjivanja i u slučaju neslaganja sa nalazima tima za ocjenjivanje, objašnjenje neslaganja tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti može proslijediti ATCG.

4.4.4 Otklanjanje neusaglašenosti i komentara/primjedbi

Kada su tokom ocjenjivanja utvrđene neusaglašenosti, TOU je dužno da u definisanom roku dostavi predlog mjera za otklanjanje utvrđenih neusaglašenosti koji uključuje i analizu uzroka neusaglašenosti. Ukoliko vođa tima i članovi tima za ocjenjivanje ne ocjene predložene mjere kao adekvatne TOU ima dodatni rok da definiše novi predlog mjera. Rok za otklanjanje neusaglašenosti ne može biti duži od tri meseca .Ovaj rok se može produžiti na još jedan mjesec na zahtjev tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

U definisanom roku tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti obavještava ATCG, pisanim putem, o otklanjanju utvrđenih neusaglašenosti i dostavlja dokaze o sprovedenim mjerama, odnosno otklanjanju neusaglašenosti.

Tim za ocjenjivanje potvrđuje da li su utvrđene neusaglašenosti otklonjene na zadovoljavajući način. Potvrđivanje otklanjanja neusaglašenosti se može obaviti pregledom i ocjenom dostavljenih pisanih dokaza i/ili dodatnim ocjenjivanjem. Ukoliko se ocjeni da dostavljeni dokazi nijesu adekvatni tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima dodatni rok da dostavi dodatne informacije – dopunjene dokaze.

Ukoliko se mjere za otklanjanje neusaglašenosti ne definišu u utvrđenom roku odnosno ukoliko su predložene mjere i dalje neadekvatne, ili ako se neusaglašenosti ne otklone u predviđenom roku, ATCG donosi odluku o nedodeljivanju akreditacije, a postupak se može ponovo pokrenuti podnošenjem novog zahtjeva za akreditaciju.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o nedodjeljivanju akreditacije.

Kada su tokom ocjenjivanja utvrđene primjedbe/komentari,tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je dužno da u definisanom roku dostavi predlog mjera i rokova za otklanjanje utvrđenih komentara, koji uključuje i analizu uzroka primjedbe/komentara. Ukoliko vođa tima i članovitima za ocjenjivanje ne ocjene predložene mjere i rokove kao adekvatne, tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima dodatni rok da definiše novi predlog mjera.

Tim za ocjenjivanje potvrđuje da li su utvrđene primjedbe otklonjene na zadovoljavajući način, tokom narednog ocjenjivanja tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. Ukoliko se tom prilikom ustanovi da utvrđena primjedba nije otklonjena, onda se u vezi tog zahtjeva može utvrditi neusaglašenost.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 13/25

Ukoliko se u periodu otklanjanja neusaglašenosti dogode promjene koje mogu uticati na konačnu preporuku tima za ocjenjivanje (npr. promjena ključnog osoblja, promjena lokacije na kojoj se obavljaju poslovi ocjenjivanja usaglašenosti), može se realizovati dodatno ocjenjivanje sa ciljem ocene promjena i donošenja konačne preporuke za akreditaciju.

4.5 DONOŠENJE ODLUKE O AKREDITACIJI

4.5.1 Preporuka tima za ocjenjivanje

Nakon završenih aktivnosti ocjenjivanja i verifikacije otklonjenosti utvrđenih neusaglašenosti, odnosno potvrde da su predložene mjere i rokovi za otklanjanje utvrđenih primjedbi odgovarajući, tim za ocjenjivanje daje preporuku u vezi sa akreditacijom.

4.5.2 Odlučivanje o akreditaciji

Odluku o akreditaciji donosi direktor ATCG na osnovu predloga Komisije za akreditaciju. Komisija za akreditaciju se sastoji od stalno zaposlenog osoblja u ATCG koji nijesu učestvovali u ocjenjivanju o čijim nalazima se odlučuje i i eksterno angažovanih eksperata koji obezbeđuju potrebnu tehničku ekspertizu za oblasti ocjenjivanja usaglašenosti koje su predmet odlučivanja o akreditaciji.

Komisija za akreditaciju razmatra informacije iz predmeta koji je dospio na odlučivanje, utvrđuje njegovu kompletnost, vrednuje jasnost, razumljivost i dovoljnost informacija na osnovu kojih se donosi odluka o akreditaciji. Ukoliko Komisija utvrdi da informacije nijesu dovoljne za donošenje odgovarajućeg predloga odluke, zatražiće se dodatne informacije od tima za ocjenjivanje ili ocjenjivanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, što može uključiti i sprovođenje dopunskog ocjenjivanja.

Na odluku o akreditaciji koja je nepovoljna po njega, tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe. Postupak u vezi sa žalbama utvrđen je dokumentu PR.08 Proceruda za rješavanje prigovora i žalbi koji je dostupan na internet portalu ATCG.

4.5.3 Sertifikat o akreditaciji i pozivanje na akreditaciju

Ako se nakon sprovedenog postupka akreditacije utvrdi da tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ispunjava zahtjeve za akreditaciju, ATCG donosi Odluku o akreditaciji I izdaje tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti Sertifikat o akreditaciji sa Dodatkom Sertifikata o akreditaciji koji sadrži skraćeni i detaljan obim akreditacije.

ATCG uz Sertifikat o akreditaciji dodeljuje znak akreditacije, koji tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti koristi u skladu sa Pravilima za korišćenje znaka akreditacije, pozivanje na akreditaciju. Sertifikat o akreditaciji važi četiri godine.

Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti može umjesto znaka akreditacije da se tekstualno poziva na akreditaciju u skladu sa Pravilima za korišćenje znaka akreditacije, pozivanje na akreditaciju.

Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti se upisuje u Registar akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti koji je dostupan na internet portal ATCG.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 14/25

4.6 REGISTAR AKREDITOVANIH TIJELA ZA OCJENJIVANJE USAGLAŠENOSTI

Registar akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti sadrži sljedeće:

1. akreditacioni broj;
2. naziv i adresu akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, uključujući njegove lokacije na kojima obavlja poslove pod akreditacijom;
3. osnovne podatke o akreditovanom tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti;
4. informacije o statusu akreditacije, kao i o promjenama statusa ukoliko ih je bilo;
5. datum prve i posljednje akreditacije, kao i datum isticanja važeće akreditacije;
6. podatke za kontakt;
7. važeći obim akreditacije.

Registar je javan i dostupan na internet portalu ATCG.

4.7 DOKUMENTACIJA AKREDITOVANIH TOU KOJA SE ČUVA U ATCG

ATCG čuva dokumentaciju akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti podnijetu uz zahtjev za akreditaciju i sve zapise iz postupaka ocjenjivanja i odlučivanja o akreditaciji, u periodu od dva ciklusa akreditacije.

4.8 AKTIVNOSTI U CIKLUSU AKREDITACIJE

4.8.1 Opšte

ATCG sprovodi aktivnosti sa ciljem osiguranja da akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti stalno ispunjava kriterijume za akreditaciju za poslove za koje je akreditacija dodjeljena.

Ove aktivnosti obuhvataju ocjenjivanje na lokaciji/lokacijama akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i/ili na mjestima gde se obavljaju aktivnosti pod akreditacijom, u cilju potvrđivanja rada akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti u skladu sa kriterijumima za akreditaciju. Pored toga, aktivnosti koje ATCG sprovodi kontinuirano tokom cijelog ciklusa akreditacije, obuhvataju prikupljanje i analizu svih informacija značajnih za održavanje statusa akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

4.9 OCJENJIVANJA U CIKLUSU AKREDITACIJE (nadzorna ocjenjivanja)

4.9.1 Redovna ocjenjivanja u ciklusu akreditacije

Prvo ocjenjivanje u ciklusu akreditacije se sprovodi u intervalu od 6 do 9 mjeseci od datuma dodjeljivanja akreditacije, ukoliko nije drugačije odlučeno u postupku odlučivanja o akreditaciji, a izuzetno 12 mjeseci ukoliko je akreditacija preduslov za ovlašćivanje/imenovanje.

Nadzorna ocjenjivanja se realizuju u skladu sa programom ocjenjivanja, po pravilu svake kalendarske godine, koristeći primjenjive tehnike ocjenjivanja, vodeći računa da period između dva ocjenjivanja na lokaciji klijenta ne može biti duži od dvije godine.

Interval između ocjenjivanja u ciklusu akreditacije, kao i primjenjive tehnike ocjenjivanja zavise od rezultata realizovanih ocjenjivanja, prirode utvrđenih neusaglašenosti, efikasnosti uspostavljenog sistema menadžmenta, rezultata internih provjera, preispitivanja od strane rukovodstva, rezultata

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 15/25

učesća u međulaboratorijskim poređenjima i PT aktivnostima, rezultata razrješenja prigovora, frekvencije promjena u akreditovanom TOU koji mogu uticati na status akreditacije i sl.

TOU je u obavezi da potrebnu dokumentaciju za realizaciju nadzornog ocjenjivanja dostavi najkasnije 1,5 mjeseci prije planiranog termina realizacije. Po pravilu, tim za ocjenjivanje ostaje isti tokom ciklusa akreditacije, ali angažovan u sastavu koji odgovara planiranim aktivnostima ocjenjivanja u skladu sa programom ocjenjivanja.

U toku jednog ciklusa akreditacije svi postupci ocjenjivanja usaglašenosti iz obima akreditacije moraju biti ocjenjeni korišćenjem prikladnih tehnika ocjenjivanja.

4.9.2 Vanredno ocjenjivanje

Vanredno ocjenjivanje se sprovodi po potrebi i to:

- kada postoje prigovori na rad akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti;
- kada se u akreditovanom tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti dogode promjene koje mogu uticati na uslove pod kojima je dodjeljena akreditacija (promjene pravnog statusa, organizacije, upravljačke strukture, postupaka ocjenjivanja usaglašenosti, materijalno- tehničkih i ljudskih resursa itd.);
- ako je, nakon suspenzije, potrebno da se provjeri da li akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ponovo ispunjava zahtjeve za akreditaciju
- na osnovu informacija o stanju u akreditovanom tijelu za ocjenjivanje usaglašenosti, a koje mogu da utiču na status dodeljene akreditacije.

Odluku o sprovođenju vanrednog nadzornog ocjenjivanja donosi direktor ATCG.

4.10 OBNAVLJANJE AKREDITACIJE

4.10.1 Ponovno ocjenjivanje

Aktivnosti ponovnog ocjenjivanja započinju najmanje 4 mjeseca prije isteka važeće akreditacije, dostavljanjem od strane tijela za ocjenjivanje usaglašenosti zahtjeva za obnavljanje akreditacije sa pratećom dokumentacijom koja je specificirana u obrascu Zahtjeva.

Sve faze ponovnog ocjenjivanja se realizuju kao i kod početnog ocjenjivanja, izuzimajući realizaciju predocjenjivačke posjete. Za ponovno ocjenjivanje se, po mogućnosti, imenuje različit tim za ocjenjivanje, u odnosu na tim(ove) koji su obavljali ocjenjivanje u prethodnom ciklusu akreditacije.

4.10.2 Produženje akreditacije

Ukoliko je akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti podnijelo zahtjev ATCG za obnavljanje akreditacije u predviđenom roku, a odluka o obnavljanju akreditacije nije donijeta do isteka važeće akreditacije, a samo kašnjenje je prouzrokovano od strane ATCG, direktor može donijeti odluku o produženju akreditacije, do donošenja odluke o obnavljanju akreditacije, a najduže do 3 meseca od isteka prethodne akreditacije.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 16/25

4.11 PROMJENE U OBIMU AKREDITACIJE

4.11.1 Proširenje obima akreditacije

Za proširenje obima akreditacije akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti se može prijaviti u bilo koje vrijeme tokom važenja akreditacije, što uključuje i proširenje obima akreditacije u postupku obnavljanja akreditacije, s tim što se u tom slučaju ne podnosi zahtjev za proširenje obima akreditacije već se u traženom obimu akreditacije identifikuju poslovi ocjenjivanja usaglašenosti za koje tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti traži proširenje. Ocjenjivanje u svrhu proširenja obima akreditacije se može realizovati kroz samostalan postupak ili zajedno sa redovnim ocjenjivanjem u ciklusu akreditacije.

Proširenje obima akreditacije ne utiče na rok važenja akreditacije.

4.11.2 Smanjenje obima akreditacije

Obim akreditacije akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti se može smanjiti na zahtjev tijela za ocjenjivanje usaglašenosti ili nakon završenog postupka ocjenjivanja i donijete odgovarajuće odluke o akreditaciji.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o smanjenju obima akreditacije.

4.11.3 Ostale promjene obima akreditacije

U svakom trenutku u ciklusu akreditacije, tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti može zatražiti izmjenu važećeg obima akreditacije, a iz razloga promjene referentnog dokumenta za ocjenjivanje usaglašenosti (standard, pravilnik i dr.), promjene godine izdanja standarda i dr. Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u obavezi da uz zahtjev dostavi i objašnjenje u vezi sa zahtjevanim izmjenama koje uključuje i analizu uticaja (impact analysis) na uspostavljeni sistem menadžmenta. O načinu verifikacije tražene izmjene (npr. pregled dostavljene dokumentacije i sl.) i aktivnosti koje je neophodno sprovesti, ATCG će odlučivati nakon analize dostavljenog zahtjeva o čemu će tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti biti obavješteno pisanim putem.

4.12 SUSPENZIJA AKREDITACIJE

4.12.1 Suspenzija na zahtjev- Dobrovoljna suspenzija

Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti može tokom važenja akreditacije zatražiti od ATCG suspenziju akreditacije, za dio ili ukupan obim akreditacije iz razloga privremene spriječenosti da obavlja akreditovane poslove ocjenjivanja usaglašenosti uz poštovanje kriterijuma za akreditaciju. Tražena suspenzija se može odobriti najviše do 6 mjeseci. Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti treba da zatraži prekid suspenzije u pisanoj formi najmanje mjesec dana prije isteka suspenzije.

Suspenzija akreditacije se može ukinuti na osnovu rezultata sprovedenog ocjenjivanja, ili na osnovu dostavljenih adekvatnih dokaza o prestanku okolnosti koje su dovele do suspenzije.

Ukoliko se ne steknu uslovi za prekid suspenzije, ATCG će smanjiti obim akreditacije u onom obimu u kojem je izrečena suspenzija, odnosno povući akreditaciju ukoliko je bila donijeta odluka o suspenziji akreditacije u celini.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 17/25

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o smanjenju obima akreditacije ili ukidanju akreditacije.
Trajanje suspenzije ne utiče na rok važenja akreditacije.

4.12.2 Prinudna suspenzija

ATCG može suspendovati akreditaciju na osnovu rezultata aktivnosti u ciklusu akreditacije, zbog neispunjavanja kriterijuma za akreditaciju ili nepoštovanja ugovornih i drugih obaveza od strane akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, rezultata sprovedenog ocjenjivanja ili na osnovu predloga Komisije za akreditaciju. Ova suspenzija traje najduže do 6 meseci, a može da obuhvati dio ili cio obim akreditacije. Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti treba da zatraži prekid suspenzije u pisanoj formi najmanje mjesec dana prije isteka suspenzije. Prinudna suspenzija akreditacije može se ukinuti na osnovu rezultata sprovedenog ocjenjivanja ili na osnovu dostavljenih adekvatnih dokaza o prestanku okolnosti koje su dovele do suspenzije.

Ukoliko se ne steknu uslovi za prekid suspenzije, ATCG će smanjiti obim akreditacije u onom obimu za koji je doneta odluka o suspenziji, odnosno povući akreditaciju ukoliko je donijeta odluka o suspenziji akreditacije u cjelini.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o prinudnoj suspenziji.

Trajanje suspenzije ne utiče na rok važenja akreditacije.

4.13 PRESTANAK AKREDITACIJE

4.13.1 Odustajanje od akreditacije

Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti može odustati od dodjeljene akreditacije iz bilo kojih razloga i u pisanoj formi zatražiti od ATCG povlačenje akreditacije u bilo kom trenutku.

4.13.2 Povlačenje akreditacije

ATCG može ukinuti dodjeljenu akreditaciju na osnovu rezultata aktivnosti u ciklusu akreditacije, zbog neispunjavanja kriterijuma za akreditaciju ili nepoštovanja ugovornih i drugih obaveza akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, na predlog Komisije za akreditaciju. Posebno, ATCG će pokrenuti proces povlačenja akreditacije ukoliko tokom aktivnosti u ciklusu akreditacije dođe do dokaza o obmanjujućem ponašanju, namjernom davanju neistinitih informacija ili prikrivanju informacija, odnosno dokaza o zloupotrebi akreditacije ili kršenju pravila akreditacije od strane akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. Nakon povlačenja akreditacije, tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u obavezi da ATCG vrati dodjeljeni Sertifikat o akreditaciji i Dodatak Sertifikata o akreditaciji sa pripadajućim obimom akreditacije i obaveže se pisanom izjavom da će preduzeti sve mjere da posle povlačenja akreditacije ne koristi znak akreditacije ili da se tekstualno više ne poziva na akreditaciju.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti ima pravo žalbe ukoliko je nezadovoljno odlukom ATCG o povlačenju akreditacije.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti, kome je povučena akreditacija, može podnijeti novi zahtjev za akreditaciju nakon 6 meseci od datuma ukidanja akreditacije, odnosno nakon 12 meseci od datuma ukidanja akreditacije zbog zloupotrebe akreditacije ili kršenja pravila akreditacije.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 18/25

4.14. PRIGOVORI I ŽALBE

4.14.1 Prigovori

Za razmatranje prigovora nadležna je Komisija za prigovor (u daljem tekstu: Komisija), koju obrazuje Direktor ATCG za svaki pojedinačni predmet.

Sastav Komisije, koja broji tri člana, predlaže Predstavnik rukovodstva za kvalitet. Članovi Komisije se biraju iz redova zaposlenih, uzimajući u obzir odsustvo poslovnog interesa i činjenicu da članovi Komisije ne smiju biti osobe koje su posredno ili neposredno bile uključene ili povezane sa aktivnostima koje su predmet prigovora, a u cilju obezbjeđivanja nezavisnosti, nepristrasnosti i objektivnosti.

Podnosilac prigovora je dužan saradivati u postupku razmatranja prigovora od strane Komisije, onda kada se za to ukaže potreba.

Na osnovu Izvještaja o razmatranju prigovora dostavljenog od strane Komisije za prigovor, Direktor ATCG donosi Odluku o rješavanju prigovora sa obrazloženjem. U slučaju prihvatanja prigovora kao opravdanog, Odluka o rješavanju prigovora dodatno sadrži i mjere za otklanjanje neusaglašenosti u radu ATCG/TOU.

O Odluci Direktora podnosilac prigovora se obavještava pisanim putem.

Odluka Direktora ATCG je konačna.

4.14.1.1 Prigovor koji se odnosi na rad ATCG

Komisija vrši pregled, analizu i preispitivanje dokumentacije koja se odnosi na prigovor i po pravilu u roku ne dužem od 10 radnih dana od dana njenog formiranja sastavlja Izvještaj o razmatranju prigovora. Izvještaj sadrži predlog da se prigovor prihvati ili odbije kao neosnovan, uz adekvatno obrazloženje. U slučaju prihvatanja prigovora, u Izvještaju se takođe daje predlog mjere za otklanjanje neusaglašenosti u radu ATCG. Aktivnosti koje se realizuju u slučaju opravdanog prigovora, a u skladu sa PR.08 Procedurom za rješavanje prigovora i žalbi su :

- preduzimanje odgovarajućih korekcija,
- preduzimanje odgovarajućih korektivnih mjera shodno proceduri PR.03 *Upravljanje neusaglašenostima, korektivnim mjerama i poboljšavanjima*,
- pokretanje vanredne interne provjere shodno proceduri PR.04 *Interna provjera*,
- druga adekvatna mjera ili kombinacija mjera.

Izvještaj o razmatranju prigovora Komisija dostavlja Direktor ATCG na odlučivanje.

4.14.1.2 Prigovor koji se odnosi na rad akreditovanog TOU

Komisija prosleđuje prigovor (sa pratećom dokumentacijom) akreditovanom TOU na razmatranje i rješavanje, a u skladu sa svojim internim pravilima i procedurama za rješavanje prigovora.

Napomena: Ugovorom o akreditaciji, kojim se regulišu međusobna prava i obaveze ATCG i akreditovanog TOU za period važenja akreditacije, propisuje se da TOU mora saradivati sa ATCG u postupku rješavanja prigovora koji su upućeni ATCG a odnose se na rad akreditovanog TOU.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 19/25

Akreditovano TOU je dužno da u roku ne dužem od 10 radnih dana dostavi Komisiji pisani izvještaj o preduzetim aktivnostima i mjerama na rješavanju prigovora. Komisija može zatražiti dodatne informacije i/ili dokumenta od strane TOU u vezi sa razmatranjem i rješavanjem prigovora.

Na osnovu dostavljenog izvještaja od strane TOU, Komisija sastavlja Izvještaj o razmatranju prigovora. Izvještaj sadrži predlog da se prigovor prihvati ili odbije kao neosnovan, uz adekvatno obrazloženje. U slučaju prihvatanja prigovora, u Izvještaju se takođe navodi predlog mjere koja može biti:

- da se u toku redovnog nadzornog ocjenjivanja provjere određene činjenice,
- da se inicira vanredni nadzor shodno dokumentu PA.01 *Pravila akreditacije*,
- druge adekvatne mjere ili kombinacije mjera.

Predlog za vanredno nadzorno ocjenjivanje TOU se daje samo u slučaju kada za donošenje odluke o prigovoru nije moguće na drugi način prikupiti dokaze o okolnostima koje su dovele do prigovora.

Izvještaj o razmatranju prigovora Komisija dostavlja Direktor ATCG na odlučivanje.

Preduzimanje mjera nakon rješavanja prigovora kao i Evidencija, zapisi i arhiviranje dokumentacije o prigovorima je opisano PR.08 Procedurom za rješavanje prigovora i žalbi.

4.14.2 Žalbe

Za razmatranje žalbe nadležna je Komisija za žalbu (u daljem tekstu: Komisija), koju na predlog Direktora ATCG obrazuje Upravni odbor ATCG za svaki pojedinačni predmet.

Po pravilu, Komisija broji tri člana od kojih je jedan član iz reda osoblja ATCG, jedan član je vodeći ocjenjivač za predmetnu šemu akreditacije i jedan član je tehnički ocjenjivač (ili ekspert) iz tehničke oblasti koja je predmet žalbe. Mora se voditi računa da članovi Komisije imaju potrebno iskustvo i kompetencije, kao i da ne smiju biti osobe koje su posredno ili neposredno bile uključene ili povezane sa aktivnostima koje su predmet žalbe. Članovi Komisije koji nijesu iz reda stalno zaposlenih u ATCG u obavezi su da potpišu Izjavu o povjerljivosti i čuvanju tajnosti podataka.

Komisija vrši pregled, analizu i preispitivanje dokumentacije koja se odnosi na žalbu.

U slučaju kada je u donošenju odluke koja je predmet žalbe učestvovala Komisija za akreditaciju ATCG (npr. tehnička ekspertiza Izvještaja koji je izdalo TOU, tumačenje dobijenih rezultata u toku ocjenjivanja usaglašenosti i td...), Komisija će najprije zatražiti od Komisije za akreditaciju da u smislu žalbe ponovo razmotri svoju odluku i u predviđenom roku dostavi odgovarajući izvještaj po tom pitanju.

Komisija ocjenjuje opravdanost žalbe i u roku ne dužem od 10 radnih dana od dana njenog formiranja priprema Izvještaj o razmatranju žalbe. Izvještaj sadrži Predlog Odluke o žalbi koji može biti da se žalba prihvati ili odbije kao neosnovana, uz adekvatno obrazloženje.

Izvještaj o razmatranju žalbe se dostavlja Direktor ATCG na odlučivanje.

U slučaju prihvatanja žalbe aktivnosti koje ATCG realizuje mogu biti:

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 20/25

- da se preinači predhodno donešena odluka koja je bila predmet žalbe,
- da se pokrene vanredna interna provjera shodno proceduri PR.04 *Interna provjera*,
- da se preduzimu odgovarajuće korektivne mjere shodno proceduri PR.03 *Upravljanje neusaglašenostima, korektivnim mjerama i poboljšavanjima*,
- druga adekvatna mjera ili kombinacija mjera.

Kompletan postupak rješavanja žalbi opisan je u PR.08 Proceduri za rješavanje prigovora i žalbi.

4.15 OBAVEZE ATCG i OBAVEZE TOU

4.15.1 Opšte

ATCG sprovodi postupak akreditacije na bazi sklopljenog Ugovora o akreditaciji sa TOU. U ugovoru se detaljnije opisuju prava i obaveze ATCG, kao i prava i obaveze TOU u postupku akreditacije.

4.15.2 Obaveze ATCG

ATCG je u obavezi da obezbijedi:

- da se postupci ocjenjivanja ograniče na ocjenu usaglašenosti sa kriterijumima akreditacije;
- da osoblje koje učestvuje u poslovima akreditacije bude kompetentno, nezavisno i nepristrasno;
- očuvanje povjerljivosti informacija i podataka do kojih se dolazi u postupku akreditacije;
- dostupnost ažurnih informacija o dodijeljenim akreditacijama;
- blagovremeno informisanje o promjenama kriterijuma akreditacije uzimajući u obzir mišljenja zainteresovanih strana, kao i načine na koji će verifikovati da li svako TOU je izvršilo neophodna prilagođavanja;
- informacije o korišćenju znaka akreditacije i pozivanje na akreditaciju;
- informacije o obezbjeđenju prihvatljive sledljivosti rezultata mjerenja;
- informacije o načinu iskazivanja obima akreditacije TOU;
- informacija o politici prekogranične akreditacije;
- informacije o metodologiji osvjedočenja tokom ocjenjivanja;
- Informacije o međunarodnim aranžmanima u koje je uključeno.

4.15.3 Obaveze tijela za ocjenjivanje usaglašenosti

TOU je u obavezi da se u svom radu pridržava ustanovljene organizacije, sopstvenih pravila i procedura, koji su bili osnova za dodjeljivanje akreditacije od strane ATCG, kao i da priža usluge ocjenjivanja usaglašenosti svojim korisnicima poštujući sve kriterijume akreditacije.

TOU je u obavezi da se blagovremeno prilagođava promjenama kriterijuma akreditacije koje donosi ATCG.

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 21/25

TOU je u obavezi da omogući ATCG i njegovim predstavnicima praćenje usaglašenosti sa kriterijumima akreditacije, što podrazumijeva:

- obezbjeđenje pristupa svim relevantnim područjima rada TOU, što uključuje potrebne aranžmane na svim lokacijama gdje se obavljaju poslovi ocjenjivanja usaglašenosti;
- stavljanje na raspolaganje dokumenata i zapisa koji se odnose na poslove ocjenjivanja usaglašenosti neophodnih za ocjenjivanje i održavanje akreditacije;
- obezbjeđenje dostupnosti onim dokumentima koji pružaju uvid u stepen nezavisnosti i nepristrasnosti TOU u odnosu na njegova povezana tijela, ukoliko ona postoje;
- polaganje prava na akreditaciju samo u pogledu obima za koji mu je akreditacija dodijeljena;
- plaćanje troškova akreditacije u skladu sa Odlukom o visini troškova akreditacije;
- obavezu da odmah obavijesti ATCG o svim promjenama koje imaju uticaj na status akreditacije, odnosno promjene u pravnom, komercijalnom, vlasničkom ili organizacionom statusu; promjene u odnosu na organizaciju, najviše rukovodstvo i ključno osoblje; promjene politike, resursa i lokacije; o zahtjevima za promjenu obima akreditacije; promjene sastava komisija i drugih organa TOU koje odražavaju uticaj zainteresovanih strana na poslove ocjenjivanja usaglašenosti (sertifikacija proizvoda, sertifikacija sistema menadžmenta i kontrolna tijela), gdje je primjenljivo; usaglašenost pod akreditacijom kada to ATCG zahtjeva, a u cilju omogućavanja ocjenjivanja radi potvrđivanja održavanja akreditacije; promjene sadržaja šeme za ocjenjivanje usaglašenosti (npr. sertifikacione šeme); promjene sastava komisije za sertifikaciju i drugih organa koje odražavaju uticaj zainteresovanih strana za sertifikaciju, gdje je primjenljivo i ostale promjene koje imaju uticaja na ispunjavanje kriterijuma za akreditaciju.

Nakon analize mogućeg uticaja nastalih promjena na status akreditacije, ATCG će odlučiti o načinu verifikacije istih, što može uključiti i ocjenjivanje na lokaciji tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

Akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je takođe u obavezi da:

- svoju akreditaciju ne koristi na način koji bi ugrožavao reputaciju ATCG vodeći naročito računa da se takvim korišćenjem ne stvara nedoumica u pogledu obima i sadržaja dodjeljene akreditacije i da ne daje nikakve izjave o svojoj akreditaciji koje se, po ovim pravilima, mogu smatrati zloupotrebom dodjeljene akreditacije;
- u slučaju bilo kakvih nedoumica oko korišćenja akreditacije koja mu je dodijeljena, obrati ATCG za dobijanje autentičnog tumačenja;
- u ugovore sa korisnicima usluga ili u svoje isprave o usaglašenosti ne unosi bilo kakve odrednice koje navode na zaključak da je akreditacijom, predmet ocjenjivanja usaglašenosti potvrđen od strane ATCG
- u slučaju suspenzije akreditacije djelimično ili u cjelini, mora odmah da prestane da izdaje isprave o usaglašenosti (uključujući i naljepnice), kao i druga dokumenta koje sadrže znak akreditacije u skladu sa Pravilima za korišćenje znaka akreditacije, pozivanje na akreditaciju i koji se odnosi na obim aktivnosti za koje je akreditacija suspendovana, kao i na veb-stranici;

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 22/25

- nakon povlačenja akreditacije vrati ATCG Sertifikat o akreditaciji i Dodatak sertifikata o akreditaciji ;
- nakon prestanka akreditacije, istekom ili povlačenjem treba da prestane sa iznošenjem bilo kakvih tvrdnji da je i dalje akreditovano ili da distribuira bilo kakav dokument/predmet koji bi sadržao znak akreditacije u skladu sa Pravilima ATCG za korišćenje znaka akreditacije, pozivanje na akreditaciju, što podrazumeva i uklanjanje istih sa veb-stranice;
- ukoliko je akreditacija povučena pisano obavjesti svoje klijente i naloži im da prestanu sa upotrebom znaka akreditacije, ukoliko je primjenjivo i o tome obavjesti ATCG pisanim putem;
- obezbjedi čuvanje isprava o usaglašenosti i pripadajućih zapisa najmanje u toku jednog ciklusa akreditacije;
- obezbjedi čuvanje zapisa u vezi nastalih incidentnih situacija koje se odnose na bezbjednost proizvoda obuhvaćenih obimom akreditacije, kao i zapise od strane korisnika njegovih usluga ili treće strane (na primer zapisi pravosudnih organa) i podatke o preduzetim mjerama u vezi nastalih incidentnih situacija;
- dostavi ATCG detalje o mjerama pravosudnih organa, koje su preduzete protiv njega, a u vezi pruženih usluga iz obima akreditacije;
- kada su ovlašćena/imenovana od strane nadležnih organa na osnovu akreditacije redovno izvještavaju ATCG o važećem statusu ovlašćivanja/imenovanja (dobijanje, oduzimanje i sl.).

Akreditovano sertifikaciono tijelo odnosno tijelo koje je podnijelo zahtjev za akreditaciju, je u obavezi da svake godine, a na zahtjev ATCG dostavi:

- ažurnu listu sertifikovanih klijenata;
- listu konsultanata koji su bili angažovani na uspostavljanju sistema menadžmenta njihovim sertifikovanim klijentima;
- ažurnu listu auditora/provjeravača/ocjenjivača sa sljedećim informacijama: ime i prezime, kvalifikacije, radno iskustvo, tehnička kompetentnost (npr. EA kod, oblast sertifikacije) i spisak klijenata koje su ocjenjivali;
- listu zemalja u kojima sertifikaciono tijelo izdaje akreditovane sertifikate i broj izdatih sertifikata u svakoj zemlji;
- listu zemalja u kojima sertifikaciono tijelo sprovodi aktivnosti sertifikacije sa fiksnih lokacija (stalne prostorije sertifikacionog tijela gdje se obavljaju poslovi sertifikacije i/ili upravlja sertifikacionim tijelom, bez obzira na njihovo mjesto i odnos sa sertifikacionim tijelom);
- listu zemalja iz kojih sertifikaciono tijelo angažuje osoblje za obavljanje poslova ocjenjivanja usaglašenosti (interno ili eksterno osoblje koje sprovodi aktivnosti sertifikacije u ime sertifikacionog tijela) za sprovođenje aktivnosti sertifikacije;
- da predoči mehanizme kojima upravlja svim aktivnostima koje se odvijaju na lokacijama u inostranstvu ili koje izvodi angažovano osoblje za obavljanje poslova ocjenjivanja usaglašenosti.

Akreditovano sertifikaciono tijelo za sertifikaciju sistema menadžmenta, osim navedenih lista, u obavezi je i da do kraja januara svake godine dostavi ATCG sljedeće podatke (prema zemlji i prema

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 23/25

standardu po kome obavlja sertifikaciju): broj akreditovanih sertifikata koji su važeći na kraju decembra, broj auditora/provjeravača/ocjenjivača, broj ostvarenih prenosa sertifikacije, broj zakašnjelih provjera i broj ostvarenih provjeravač dana.

Sertifikaciono, odnosno kontrolno tijelo, prije zahtjeva za akreditaciju mora imati realizovanu najmanje jednu sertifikaciju, odnosno kontrolisanje za svaku prijavljenu šemu sertifikacije odnosno oblast kontrolisanja.

Sertifikacionim tijelima za sertifikaciju sistema menadžmenta akreditacija može biti dodjeljena samo za EA kodove/kategorije lanca ishrane/tehničke oblasti, za koje je sertifikaciono tijelo izvršilo donošenje odluke o sertifikaciji .

Ukoliko je akreditacija preduslov za imenovanje/ovlašćivanje, akreditacija može biti dodjeljena i uz osvjedočenje u rad tijela za ocjenjivanje usaglašenosti u simuliranim uslovima.

Imenovano/ovlašćeno akreditovano tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u obavezi da obavjesti ATCG o svom prvom ocjenjivanju usaglašenosti radi osvjedočenja ATCG u rad u realnim uslovima. Ukoliko osvjedočenje ne bude omogućeno do prvog redovnog nadzornog ocjenjivanja, ATCG će smanjiti, odnosno povući dodjeljenu akreditaciju.

Akreditovana tijela za ocjenjivanje usaglašenosti mogu biti suočena sa situacijom (iz tehničkih ili ekonomskih razloga) da u periodu od godinu dana ne obavljaju pojedine aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti za koje su akreditovani. ATCG će omogućiti održavanje ovih aktivnosti u obimu akreditacije pod uslovom da se održavaju sva dokumenta koja su neophodna za upravljanje poslovima, da se održavaju resursi (osoblje i oprema) za obavljanje ovih poslova i da se prate standardi/propisi/druga relevantna dokumenta u vezi sa ovim aktivnostima, da se utvrde mjere koje treba preduzeti u slučaju da se aktivnosti nastave. Ove aktivnost odnosno poslovi ocjenjivanja usaglašenosti mogu biti dio obima akreditacije najduže dvije godine. O prvom ponovnom aktiviranju ovih aktivnosti tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u obavezi da obavjesti ATCG, koji će odlučiti o aktivnostima koje će preduzeti kako bi se novonastala situacija verifikovala. Ove aktivnosti mogu da obuhvate i osvjedočenje u rad tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

Nakon dvije godine, ATCG će smanjiti, odnosno povući dodjeljenu akreditaciju za poslove ocjenjivanja usaglašenosti za aktivnosti koje se kontinuirano ne sprovode u tom periodu.

Sertifikaciono tijelo za sertifikaciju sistema menadžmenta ne smije pod akreditacijom da nudi i pruža usluge sertifikacije sistema menadžmenta u skladu sa standardima koje ATCG koristi za akreditaciju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti (npr. ISO/IEC 17025, EN ISO15189 i sl.).

Detalji u vezi pozivanja na status akreditacije i korišćenje znaka akreditacije su utvrđeni Pravilom za korišćenje znaka akreditacije i pozivanje na akreditaciju. ATCG će, u slučaju nekorektnog pozivanja na akreditaciju i korišćenja znaka akreditacije preduzimati mjere koje mogu uključiti zahtjev za korektivnim mjerama, vanredno nadzorno ocjenjivanje, suspenziju ili ukidanje akreditacije.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u obavezi da se prilikom obavljanja akreditovanih aktivnosti u inostranstvu, postojanja lokacija tijela za ocjenjivanje usaglašenosti u drugim zemljama, pridržava Pravila prekogranične akreditacije koja su dostupna na internet portalu www.akreditacija.me.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u obavezi da u slučaju potrebe osvjedočenja u rad ATCG od strane tima za ocjenjivanje iz EA ili druge međunarodne organizacije za akreditaciju, u okviru kojih će ATCG imati potpisan multilateralni sporazum o međusobnom priznavanju, primi tokom

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 24/25

ocjenjivanja od strane ATCG članove tima za ocjenjivanje iz EA ili druge međunarodne organizacije za akreditaciju, koji će pratiti i posmatrati rad tima za ocjenjivanje ATCG.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je u obavezi da učestvuje u međulaboratorijskim poređenjima (interlaboratory comparison-ILC) i programima za ispitivanja osposobljenosti (proficiency testing-PT), u skladu sa Pravilima o učešću u međulaboratorijskim poređenjima i programima za ispitivanje osposobljenosti.

4.16 PREKOGRANIČNA AKREDITACIJA

ATCG primjenjuje sljedeća opšta načela u vezi sa prekograničnom akreditacijom:

- ATCG prevashodno sprovodi postupak akreditacije TOU koja su pravni subjekti sa sjedištem u Crnoj Gori;
- ATCG ne promovise usluge akreditacije niti marketinški djeluje na teritoriji drugih država;
- ATCG nije konkurent drugim nacionalnim akreditacionim tijelima u sprovođenju postupka akreditacije;
- ATCG može prihvatiti zahtjev za akreditaciju TOU sa sjedištem izvan teritorije Crne Gore u sledećim slučajevima:
 - a) ako država, u kojoj je osnovano TOU, nema uspostavljeno LAT niti je odlučila da koristi usluge nacionalnog akreditacionog tijela neke druge države;
 - b) ako LAT ne pruža usluge akreditacije u vezi sa poslovima ocjenjivanja usaglašenosti za koje se traži akreditacija;
 - c) ako LAT nije potpisnik odgovarajućih multilateralnih sporazuma o priznavanju akreditacije (EA MLA/BLA, ILAC MRA ili IAF MLA) za predmetnu šemu akreditacije.

ATCG će blagovremeno informisati akreditovano TOU sa sjedištem izvan teritorije Crne Gore o obavezi transfera akreditacije na LAT onda kada dođe do promjene okolnosti vezanih za ispunjenje gore navedenih uslova. Nakon potpisivanja odgovarajućih multilateralnih sporazuma o priznavanju akreditacije (EA MLA/BLA, ILAC MRA ili IAF MLA) od strane LAT za predmetnu šemu akreditacije, ATCG neće preduzimati dalje aktivnosti vezane za obnavljanje akreditacije ili proširenje dodijeljenog obima akreditacije akreditovanog TOU sa sjedištem izvan teritorije Crne Gore. Prilikom svakog ponovnog ocjenjivanja akreditovanog TOU sa sjedištem izvan teritorije Crne Gore, ATCG će provjeriti da li su i dalje ispunjeni gore navedeni uslovi za prekograničnu akreditaciju i o tom preispitivanju voditi odgovarajuće zapise;

- ATCG može da uputi TOU sa sjedištem u Crnoj Gori da zahtjev za akreditaciju podnese nacionalnom akreditacionom tijelu druge države, ako ATCG ne pruža usluge akreditacije u vezi sa poslovima ocjenjivanja usaglašenosti za koje se akreditacija traži;
- Kada ATCG akredituje TOU sa sjedištem u Crnoj Gori za poslove ocjenjivanja usaglašenosti prema nacionalnom tehničkom zakonodavstvu druge države, ATCG će u saradnji sa LAT te države obezbijediti potrebnu ekspertizu i informacije u vezi za predmetnim zakonodavstvom.
- Prilikom akreditacije TOU koje je pravni subjekt sa sjedištem u Crnoj Gori, a koje ima lokacije i/ili obavlja aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti izvan teritorije Crne Gore, ATCG će potvrditi sledeće:

 AKREDITACIONO TIJELO Crne Gore	PRAVILA AKREDITACIJE	Oznaka/Datum: PA.01/14.09.2020.
		Strana/Ukupno strana: 25/25

- da TOU snosi krajnju odgovornost za sve aktivnosti koje su predmet akreditacije, uključujući i aktivnosti koje obavljaju njegove lokacije izvan teritorije Crne Gore;
 Napomena: Ova odgovornost se dokazuje putem ugovornih ili drugih pravnih aranžamana između TOU i njegovih lokacija izvan teritorije Crne Gore, kao i putem internih dokumenta u vezi sa poslovanjem tih lokacija u kojima se navode odgovornosti i odnosi sa matičnom organizacijom
- da TOU i sve njegove lokacije koje posluju izvan teritorije Crne Gore, rade pod istom upravom (tj. rukovodstvom) i u okviru istog sistema menadžmenta;
- da TOU raspolaže adekvatnim mehanizmima kako bi moglo da suštinski utiče i kontroliše aktivnosti koje se obavljaju na njegovim lokacijama izvan teritorije Crne Gore;
 Napomena: TOU mora biti u stanju da pokaže da su takav uticaj i kontrola uspostavljeni i da se primjenjuju
- da lokacije TOU koje posluju izvan teritorije Crne Gore ne nude usluge iz obima akreditacije na lokalnom (inostranom) tržištu pod svojim imenom i sa svojim logotipom;
- da isprave o usaglašenosti (npr. sertifikati, Izvješaji i sl.) izdate od strane lokacija koje posluju izvan teritorije Crne Gore, sadrže isključivo naziv i adresu akreditovanog TOU kao pravnog subjekta sa sjedištem u Crnoj Gori, bez navođenja naziva i/ili logotipa lokacije;
 Napomena: Isprave o usaglašenosti koje izdaju lokacije mogu da sadrže kontakt podatke lokacije, ali ne smiju stvarati zabunu u pogledu toga koje TOU je nosilac akreditacije.

Detaljan postupak prekogranične akreditacije je opisan u Pravilima prekogranične akreditacije u skladu sa EA-2/13 M:2019, koji je sa obavezujućom primjenom.